

ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ: ОЦІНКА ТА ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ

FORMATION OF REGIONAL INNOVATION POLICY: EVALUATION AND PROBLEMS OF IMPLEMENTATION

У статті розкрито сутність регіональної інноваційної політики, визначено основні проблеми та чинники, які гальмують розвиток інноваційної діяльності. Акцентовано увагу на тому, що саме регіональний рівень управління набуває визначального значення для активізації інноваційних процесів, надання цільової підтримки інноваційним підприємствам і науковим установам. Виокремлено основні пріоритети регіональної інноваційної політики. Наведено інструменти стимулювання регіональними органами влади інноваційної активності підприємств. Визначено основні бар'єри ефективності реалізації регіональної інноваційної політики та запропоновано шляхи їх подолання. З'ясовано, що для прискорення інноваційного розвитку регіону необхідно крокувати шляхом сполучення дій у двох основних напрямках, з одного боку – організації високоефективного ринку праці, у тому числі формування його інноваційного сегменту, з другого – здійснення централізовано керованої структурної трансформації економіки регіону на основі створення сприятливих умов для широкого впровадження прогресивних інноваційних технологій, модернізації старих та створення нових робочих місць.

Ключові слова: інноваційна політика, регіон, інноваційні процеси, інноваційний розвиток, інноваційна активність, регіональні органи влади, децентралізація, конкурентоспроможність регіону.

В статті проаналізована суть регіональної інноваційної політики, знайдені

основные проблемы и факторы, которые сдерживают развитие инновационной деятельности. Акцентировано внимание на том, что именно региональный уровень управления приобретает ведущее значение для активизации инновационных процессов, предоставления целевой поддержки инновационным предприятиям и научным учреждениям. Выделены основные приоритеты региональной инновационной политики. Обозначены инструменты стимулирования региональными органами власти инновационной активности предприятий. Определены основные барьеры эффективности реализации региональной инновационной политики и предложены пути их преодоления. Установлено, что для ускорения инновационного развития региона необходимо двигаться путем координации действий в двух основных направлениях: с одной стороны – организация высокоэффективного рынка труда, в том числе его инновационного сегмента, с другой стороны – осуществление централизованной управленческой структурной трансформации экономики региона на основе создания благоприятных условий для широкого внедрения прогрессивных инновационных технологий, модернизации старых и создания новых рабочих мест.

Ключевые слова: инновационная политика, регион, инновационные процессы, инновационное развитие, инновационная активность, региональные органы власти, децентрализация, конкурентоспособность региона.

УДК 332.1:330.341.1

Грінка Т.І.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри економіки,
менеджменту та комерційної діяльності
Центральноукраїнський національний
технічний університет

Красножон Н.С.

к.е.н., старший викладач
кафедри економіки,
менеджменту та комерційної діяльності
Центральноукраїнський національний
технічний університет

The article reveals the essence of regional innovation policy, identifies main problems hampering the development of innovative activity: insufficient financing of research and development, the low technical level of the industrial base of industry and agriculture, lack of incentives for entrepreneurial and innovative activity, a chronic shortage of financial resources in production structures. Regional innovation policy formed by local authorities in concepts and regional programs of innovative development is weak and inefficient. Attention is focused on the fact that it is a regional management level that becomes crucial for the activation of innovation processes, providing targeted support to innovative enterprises and research institutions. Key priorities of regional innovation policy are distinguished: effective regulatory environment, quality information support of innovation activity, presence and active functioning of objects of innovation infrastructure, motivational tools for intensifying innovation processes, etc. On the basis of SWOT analysis conducted, it is revealed that even in terms of limited resources by comparing strengths and weaknesses, opportunities and threats, it is possible to find ways to intensify innovation processes in the region that will positively affect the quality of workforce, modernization of workplaces, and review of incentives to manifestation of innovation activity. The tools of stimulation of the innovative activity of enterprises by regional authorities are given. The main barriers to the implementation of regional innovation policy are identified and ways for overcoming them are proposed. It is revealed that for accelerating the regional innovative development, it is necessary to go through the combination of actions in two main directions, on the one hand, the organization of a highly effective labour market, including the formation of its innovative segment, on the other hand, the implementation of a centrally managed structural transformation of the regional economy based on creating favourable conditions for the widespread introduction of advanced innovative technologies, modernizing old jobs and creating new ones. It is substantiated that among the priority directions for the implementation of effective regional innovation policy, it is worth to distinguish: comprehensive assistance to the integration of all actors involved in the innovation process, overcoming the disparity between them; rehabilitation and strengthening of links between research organizations, higher education institutions, innovative enterprises, and production; developing a program and mechanisms for stimulating innovation activity, providing multi-channel financing of scientific and technological and innovation activities in the region; preparation and implementation of projects for the development of regional innovation infrastructure that supports the innovation activity of all actors involved in the innovation process, the high efficiency of the stages of development, transfer, and consumption of technical, technological, and other innovations.

Key words: innovation policy, region, innovation processes, innovative development, innovation activity, regional authorities, decentralization, regional competitiveness.

Постановка проблеми. Посилення залежності країн та регіонів від світового господарства, перехід до інформаційного суспільства і економіки знань, зміни у способі життя людей, а також екологічні проблеми вимагають застосування

нових підходів до управління розвитком регіонів та забезпечення їх конкурентоспроможності. Основним пріоритетним завданням регіональної політики, спрямованої на підвищення конкурентоспроможності регіонів, повинен стати розвиток

науково-технологічного та інноваційного потенціалу регіонів.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років.

Питання інноваційного розвитку регіонів та формування відповідної регіональної політики лише протягом останніх років почали знаходити своє відображення у наукових працях, що зумовлено новими тенденціями регіонального розвитку у світі, поглибленням процесів децентралізації та стрімкими зрушеннями в інноваційній сфері.

Серед досліджень із питань інноваційного розвитку регіонів, становлення регіональних інноваційних систем слід виділити роботи Л. Федулової, В. Гейця, А. Колота, О. Левченка, О. Грішної, В. Онікієнка, М. Семикіної та інших. Але сьогодні ні вітчизняна, ні зарубіжна теорія ще не дає достатніх відповідей щодо конкретних інструментів інноваційного розвитку регіону та відповідної державної і регіональної політики.

Постановка завдання. Метою статті стало дослідження наукових праць вітчизняних та зарубіжних учених щодо інноваційної діяльності, визначення інструментів інноваційного розвитку регіону, застосування яких у практиці регіональних органів влади дасть змогу підвищити конкурентоспроможність регіону та ефективно використовувати його інноваційний потенціал.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Економічне зростання українських регіонів можливе лише за умови проведення активної інноваційної політики, націленої на підвищення конкурентоспроможності економіки шляхом використання ефективних інструментів та механізмів підтримки й активізації інноваційних процесів. У межах заданого курсу зростає роль регіонального рівня державної влади, оскільки саме він є найефективнішим з погляду визначення альтернативних стратегій інноваційного розвитку території і можливих «ключових точок зростання», вибору нових методів прийняття рішень, виявлення системних змін в інноваційному розвитку регіону і в управлінні цим розвитком.

Регіональна інноваційна політика є складником державної інноваційної політики. Враховуючи особливості того чи іншого регіону, вона визначає, з одного боку, ставлення держави до його інноваційних і науково-технічних проблем, а з другого – забезпечує участь наукової та інноваційної сфери регіону у вирішенні соціально-економічних і науково-технічних проблем держави [1, с. 578]. Регіональна інноваційна політика формується місцевими органами влади у вигляді концепцій і регіональних програм інноваційного розвитку, які затверджуються обласними радами і реалізуються відповідними місцевими органами влади. На них покладений і контроль за їх виконанням.

Однак здебільшого розроблені і затверджені регіональні програми інноваційного розвитку не

діють. Прикладом того є розроблена і затверджена регіональна програма інноваційного розвитку Кіровоградської області, яка закладена в Стратегію розвитку Кіровоградської області на період до 2020 року. Проекти напряму «1.А. Розвиток інноваційного та конкурентного виробничого сектору області». Реалізація напряму «Розвиток інноваційного та конкурентного виробничого сектору області» має за мету: підвищення ефективності використання мінерально-сировинної бази, конкурентоспроможності продукції машинобудування, екологізацію виробництва за рахунок упровадження енергозберігаючих технологій та альтернативних джерел енергії. Напрямок «1.А. Розвиток інноваційного та конкурентного виробничого сектору області» включає проекти, що матимуть вплив у таких сферах, як: забезпечення умов для залучення інвесторів, просування новітніх розробок у виробництво, підтримка інноваційних процесів; маркетингово-промоційна підтримка, популяризація секторів та підприємств, що мають експортний потенціал, просування регіональних брендів на зовнішні ринки; створення нових високотехнологічних підприємств і забезпечення робочими місцями мешканців регіону; підвищення рівня енергоефективності через проведення енергоаудитів, налагодження виробництва альтернативних видів палива й обладнання для його використання [2].

Насамперед слід відзначити, що деякі з аспектів, на які акцентується увага в програмі, не є компетенцією регіональної влади, неконкретними і нечіткими є також визначені в програмі пріоритети інноваційного розвитку, що і зумовлює неможливість відстеження результативності управлінських рішень і вироблення нових пропозицій з нарощення інноваційного потенціалу регіону.

Інноваційні процеси у господарську практику регіону запроваджуються неповною мірою. Серед багатьох чинників, які гальмують розвиток інноваційної діяльності, є такі: недостатнє фінансування науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, низький технічний рівень виробничої бази промисловості і сільського господарства, брак стимулів до підприємницької активності, хронічна нестача фінансових ресурсів у виробничих структурах. Найвагоміший серед них – людський чинник. Наявність проблем на цьому шляху виникає через відсутність добре сформованої інфраструктури підтримки горизонтальних зв'язків між підприємствами, науковими і фінансовими організаціями, адже інноваційні процеси є результатом колективних зусиль, де успіх залежить не лише від сфери науки і техніки, але й від складу галузей, де здійснюється трудова діяльність людей, та від соціального оточення, в якому здійснюється життєдіяльність кожної людини. Як результат, повільний характер інноваційних зрушень у Кіровоградській

області позначається на характері зайнятості. Це підтверджує виконаний економіко-статистичний аналіз (рис. 1).

Так, аналіз структури зайнятості за видами економічної діяльності засвідчує, що найбільша кількість зайнятих у Кіровоградському регіоні стабільно зосереджена у сфері послуг (а це переважно працівники роздрібної торгівлі): її частка у 2013, 2017 роках становить відповідно 57,7% та 54,7% від загальної чисельності зайнятих. Трансформації зайнятості відбуваються на користь сфери діяльності, яка сьогодні акумулює трудовий потенціал, не орієнтований на інноваційну діяльність. Окреслена тенденція говорить про те, що для економіки регіону характерним є розширення сектору послуг із порівняно малими інвестиціями та продуктивністю праці, але досить високими і швидкими прибутками, в якому робоча сила є основним фактором виробництва і не може бути замінена капіталом. У період з 2013 по 2017 р. кількість зайнятих у сільському господарстві збільшилася на 15,6%, а у промисловості зменшилася – на 10,9%. Протягом періоду 2013–2017 рр. у промисловості було зайнято близько 25–28% працівників, однак за видами промислової діяльності розподіл зайнятих не відповідає інноваційним стандартам [3].

Недосконала структура зайнятості трудового потенціалу не забезпечує перехід економіки Кіровоградського регіону на інноваційну модель розвитку, необхідність її вдосконалення посилюється. Наявність такого чинника, як покращення науково-технічного потенціалу інноваційної діяльності Кіровоградщини, стає особливо актуальною.

Завдання інноваційного розвитку області потребують формування інтелектуальної еліти в регіоні. Так, якщо за період 2010–2015 рр. тривала тенденція скорочення чисельності наукових кадрів, то починаючи з 2016 року ситуація покращується, а саме: з 2010 по 2015 рік кількість працівників наукових, науково-технічних організацій області скоротилася на 91 особу (18%), з 2016 по 2017 рік вищезазначена чисельність зростає на 23 людини (4,8%) [2].

Аналіз динаміки розподілу працівників наукових організацій за категоріями персоналу за останні два роки показує зниження чисельності виконавців, а саме допоміжного персоналу на 4 особи, техніків – на 7 осіб; кількість же дослідників збільшилася на 34 особи. Проте кількість осіб найвищого рівня кваліфікації, які брали участь у виконанні наукових досліджень і розробок, збільшилася: докторів наук – на 1 особу, кандидатів наук – на 41 особу.

Потребує особливої уваги необхідність врахування тієї обставини, що з початком реалізації проголошеного керівними гілок влади курсу на переведення національної економіки на інноваційний шлях розвитку виникли деякі труднощі з фінансуванням цього процесу. Таке реформування потребує значних капіталовкладень, проте ані держава, ані регіональні органи влади не хочуть (не можуть) покращувати ситуацію (табл. 1).

Згідно з таблицею 1, загальна сума витрат на фінансування інноваційної діяльності в Кіровоградщині у 2017 році становила 504 172,2 тис. грн., що на 376 453,2 тис. грн. (в 4 рази) більше проти 2015 року. Серед джерел фінансування 78,5%

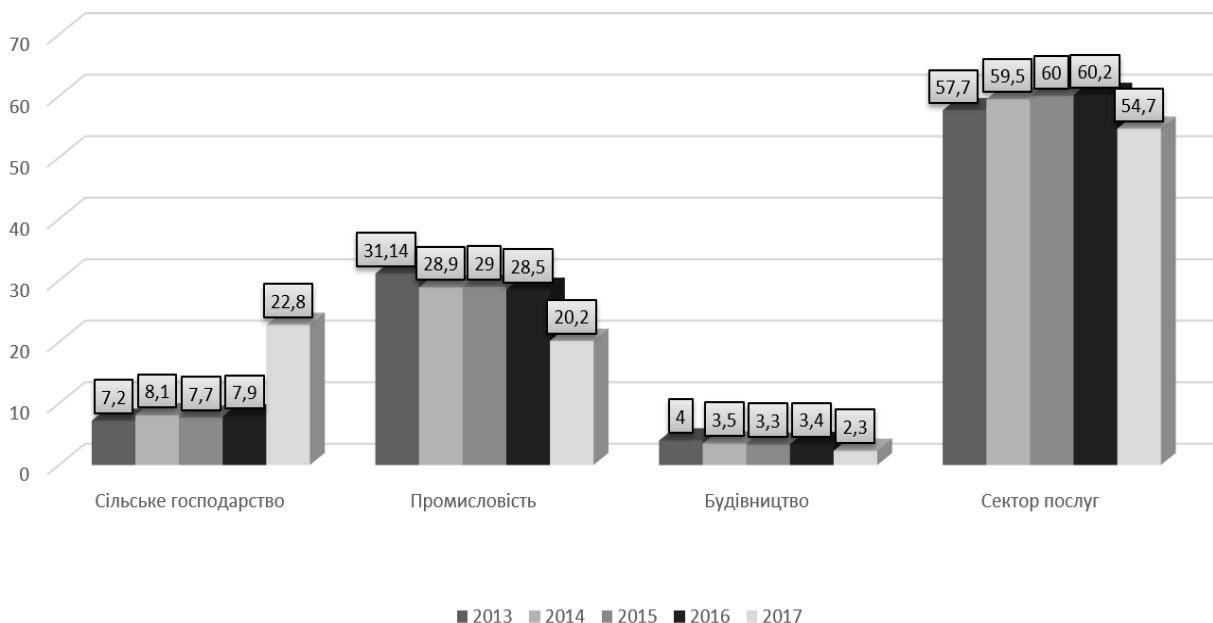

Рис. 1. Кількість зайнятих працівників у суб'єктів господарювання Кіровоградщини за видами економічної діяльності у 2013–2017 роках, %

Таблиця 1

Джерела фінансування інноваційної діяльності Кіровоградської області (тис. грн.)

	Загальна сума витрат	У тому числі за рахунок коштів			
		власних	вітчизняних інвесторів	іноземних інвесторів	інші джерела
2007	107286,5	56849,1	464,6	27616,0	21110,7
2008	40647,2	33006,3	600,1	–	2093,3
2009	50661,8	44694,7	–	–	3359,6
2010	107494,9	103249,6	–	–	4245,3
2011	138869,5	137949,3	–	–	200,0
2012	339000,9	193134,3	–	–	145866,6
2013	114749,4	114306,1	–	–	443,3
2014	92973,9	92490,5	–	–	483,4
2015	127719,1	127719,1	–	–	–
2015 ¹	127719,1	127719,1	–	–	–
2017 ^{1,2}	504172,2	395834,8	... ³	–	... ³

¹ Починаючи з 2015 року, безпосереднє порівняння даних з аналогічними даними попередніх років є некоректним у зв'язку зі змінами в організації та проведенні державного статистичного спостереження щодо інноваційної діяльності промислового підприємства.

² Періодичність проведення державного статистичного спостереження щодо інноваційної діяльності промислового підприємства змінена з «річної» на «один раз на два роки», починаючи з 2015 року.

³ Дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України «Про державну статистику» щодо конфіденційності статистичної інформації.

від загальної суми витрат становили власні кошти підприємств – 395 834,8 тис. грн., що на 268 115,7 тис. грн. більше проти 2015 року. Як бачимо, у структурі фінансування наукових і науково-технічних робіт спостерігаються суттєві зміни у напрямі скорочення частки інших джерел фінансування, зокрема вітчизняних інвесторів, іноземних інвесторів, інших джерел.

Вражає мізерність фінансування НДДКР за рахунок коштів місцевих бюджетів, у середньому за період 2010–2015 рр. цей показник становив 0,8%. Фактично у Кіровоградській області фінансування наукових та науково-технічних робіт відбувається власними силами підприємств та організацій. Так, питома вага коштів останніх зросла з 9,6% до 78,5% відповідно у 2010–2017 рр., що говорить про зацікавленість та необхідність участі підприємств у розробках. Зазначені структурні зміни обсягу фінансування наукових та науково-технічних робіт зумовлюють згортання низки важливих наукових розробок та посилення фрагментарності інноваційного процесу.

Слід зазначити, що ефективність процесу нововведень залежить як від правильного вибору засад інноваційної політики, так і від розроблення форм та методів організації інноваційної діяльності. Варто наголосити, що саме для Кіровоградського регіону вектором інноваційного розвитку є підвищення інноваційних стандартів у виробничій діяльності. Проте інноваційна активність підприємств області є низькою і демонструє стійку тенденцію подальшого зниження. За період 2015–2017 рр. питома вага підприємств, що впроваджували інновації, скоротилася на 7,6%, кількість наймену-

вань упроваджених інноваційних видів продукції скоротилася на 15 одиниць (29,4%), у тому числі нових видів машин, устаткування, приладів, апаратів – на 26 одиниць (66,7%) [3]. Щодо напрямів провадження інновацій та наукових розробок безпосередньо у виробництво, то майже половина їх внаслідок відсутності коштів у замовників залишається невитребуваною.

Продовжуючи дослідження стану фінансування інноваційної діяльності, зазначимо, що інноваційні процеси більшою мірою сконцентровані у промислового комплексу за рахунок фінансування внутрішніх НДР – 55 787,5 тис. грн. у 2017 році, що на 4665,2 тис. грн. (9,1%) більше до 2015 року. Характерною тенденцією є те, що на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення витрачено у звітному році 390 397,2 тис. грн., майже в 5,5 рази більше проти базового року.

У Кіровоградському регіоні найбільш активними у впровадженні нововведень є підприємства міст Кропивницького, Олександрії, Добровеличківського та Олександрійського районів.

Інновації впроваджують підприємства ПАТ «Червона зірка», ПАТ «Гідросила», ПрАТ «Гідросила АМП», ПАТ «НВП» Радій», ПАТ «Кіровоградський завод дозуючих апаратів», ТДВ «М'ясокомбінат «Ятрань», ТОВ «Градолія», ТОВ «Рапсо-Дія», ПрАТ «Кіровоградобленерго», ТОВ «Елгран». Проте більшість підприємств не здійснюють новаторську діяльність, а науково-дослідна робота в основному концентрується лише у вузівському секторі економіки. В області елементами інноваційної діяльності є переважно такі галузі, як машинобудування та металообробка, сільськогосподар-

ське та тракторне машинобудування, харчова, борошномельно-круп'яна та поліграфічна промисловість. Розробленням та впровадженням інновацій, пошуком та обробкою новітньої інформації на промислових підприємствах займається не більше 5% персоналу.

Наведені дані дають змогу виокремити головні перешкоди інноваційної активності підприємств Кіровоградського регіону: великі витрати на розроблення і впровадження нових видів продукції та устаткування; відсутність інформації про ринок збуту нової продукції; високі ставки кредитування інноваційних розробок; фізичний знос наявних основних фондів, придбаних понад 6–10 років тому, що використовуються за науковим, виробничим призначенням, а також у навчальному процесі (машини, устаткування, вимірювальні, регулюючі прилади, лабораторне устаткування, оргтехніка); відсутність механізму впровадження дослідно-конструкторських розробок у практичну діяльність значної частки підприємств; відсутність технологічної інформації, яка би супроводжувала розроблення інноваційного типу, що впливає на науково-інтелектуальний потенціал області, який слабо інтегрований у виробничу і невиробничу сфери.

Зазначені тенденції ми пояснюємо тим, що стрімке зниження інноваційної активності підприємств викликане обмеженістю їх платоспроможного попиту на інновації та відсутністю дієвих стимулів до інноваційної діяльності. Попит промислових підприємств регіону на інновації має обмежений обсяг та невисоку якість, з огляду на характер ліценцій, що закуповуються підприємствами. Збереження цих тенденцій може привести до поглиблення проблеми технологічного відставання.

Ефективність процесу нововведень на регіональному ринку залежить як від правильного вибору засад інноваційної політики, так і від розроблення форм і методів організації інноваційних процесів у регіоні (рис. 2.).

На основі здійсненого SWOT-аналізу видно, що навіть в умовах обмежених ресурсів шляхом порівняння сильних і слабких сторін, можливостей і загроз можна віднайти шляхи активізації інноваційних процесів у регіоні, які позитивно вплинуть на якість робочої сили, модернізацію робочих місць, перегляд стимулів до прояву інноваційної активності.

З вищевикладеного можна дійти висновку про суперечливість ситуації: з одного боку, на рівні суспільства та регіональних органів влади сформувалося однозначне розуміння необхідності запровадження моделі інноваційного розвитку, піднесення конкурентоспроможності регіону, з іншого боку, реалії свідчать про обмеженість уваги регіональних органів влади до цих питань і недооцінку цієї проблеми на рівні підприємств. Має місце гостро відчутний дефіцит у фінансуванні науково-технічної сфери, падіння престижу праці науковця, інже-

нера, винахідника. Ускладнює ситуацію нестача керівників, здатних провести технологічні нововведення від зразка до масового виробництва, нерозвиненість фондового ринку, недооцінка інженерних кадрів, що збереглися в регіоні, недосконале стимулювання їхньої праці.

На регіональному рівні конче необхідно сформувати таку систему взаємодії між наукою, промисловістю і суспільством, за якої інновації слугували би базою розвитку людини, економіки, суспільства, а нові досягнення, у свою чергу, відкривали додаткові можливості для залучення працівників до прояву інноваційної активності, науково-технічної творчості.

Висновки з проведеного дослідження. Загалом проведені дослідження показали, що основою ефективності реалізації інноваційної політики є вибір правильних пріоритетів, які потребують першочергової підтримки. Слід відзначити також і той момент, що інноваційна політика в регіоні повинна мати селективний, тобто суто виборчий характер, не прагнучи охопити всі напрями науково-технічного розвитку, а, вибравши вузькі напрями стратегічного прориву, за якими можливе досягнення найбільшої ефективності, сконцентрувати на цих полях основну частину обмежених централізованих і регіональних ресурсів. Необхідно сформулювати цивілізований ринковий механізм реалізації інноваційної політики. Йдеться передусім про мотиваційний механізм економічної підтримки інноваційної активності в регіоні, який має враховувати основні фактори впливу на процес визначення мотивів населення, які трансформуються в джерело інноваційних ідей. Загалом серед пріоритетних напрямів реалізації ефективної регіональної інноваційної політики слід виділити:

- всебічне сприяння інтеграції всіх суб'єктів-учасників інноваційного процесу, подолання розрізненості між ними;

- відновлення і зміцнення зв'язків між науково-дослідними організаціями, вищими навчальними закладами, інноваційними підприємствами і виробництвом;

- розроблення програми та механізмів стимулювання інноваційної активності, забезпечення багатоканального фінансування науково-технічної та інноваційної діяльності в регіоні;

- підготовка та реалізація проектів розвитку регіональної інноваційної інфраструктури, що забезпечує підтримку інноваційної діяльності всіх суб'єктів-учасників інноваційного процесу, високу ефективність етапів розроблення, трансферу і споживання техніко-технологічних та інших інновацій.

Перспективними у цьому напрямі дослідженнями є розроблення ефективної системи управління регіональним інноваційним розвитком з акцентом на розвиток і всебічну підтримку внутрішнього науково-технічного та інноваційного

Інноваційні процеси в регіоні: SWOT-аналіз			
Сильні сторони	Слабкі сторони	Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> – освіченість населення; – наявність необхідного науково-технічного і кадрового потенціалу; – наявність підприємств, що випускають високотехнологічну продукцію; – високий рівень впровадження техніко-технологічних та ін. інновацій у машинобудуванні приладобудуванні 	<ul style="list-style-type: none"> – мала частка інноваційно-активних підприємств; – нестача власних фінансових коштів для впровадження інновацій; – відсутність інноваційної системи; – слабкі контакти між науково-дослідною та підприємницькою сферою; – слабкі стимули до інноваційної активності 	<ul style="list-style-type: none"> – модернізація робочих місць; – запровадження інноваційно-активних методів навчання; – розроблення та впровадження інновацій у професійній підготовці на виробництві; – розвиток міжнародних контактів вищих навчальних закладів та науково-дослідних установ; 	<ul style="list-style-type: none"> – скорочення обсягів фінансування науки, НДР; – скорочення наукових організацій; – відсутність дієвої політики в інноваційній діяльності на регіональному та державному рівнях; – невідповідність доступності і якості освіти вимогам інноваційного розвитку

Рис. 2. SWOT-аналіз інноваційних процесів в регіоні.

потенціалу та активізацію інноваційних процесів у регіоні для підвищення конкурентоспроможності території та економічного розвитку загалом.

Таким чином, відповідно до сучасних наукових уявлень завдання прискорення розвитку соціально-економічного розвитку країни і регіону повинно розв'язуватися шляхом сполучення дій у двох основних напрямках, з одного боку – організації високо-ефективного ринку праці, у тому числі формування його інноваційного сегменту, з другого – здійснення централізовано керованої структурної трансформації економіки регіону на основі створення сприятливих умов для широкого впровадження прогресивних інноваційних технологій, згортання застарілих виробництв, модернізації старих робочих місць та створення нових робочих місць, більш привабливих за умовами, оплатою праці, більш інтелектуально ємних за змістом праці.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Геєць В.М. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку : монографія / за ред. В.М. Геєця. Інститут економіки та прогнозування НАН України, 2003. 1008 с.
2. Стратегія розвитку Кіровоградської області на період до 2020 року. URL: http://economy.kr-admin.gov.ua/files/strategy_2020.pdf (дата звернення: 15.12.2018).
3. Офіційний сайт головного управління статистики у Кіровоградській області. URL: <http://www.kr-rada.gov.ua/zagalna-informatsiya/golovne-upravlinnya-statistiki-u-kirovogradskiy-oblasti> (дата звернення: 10.02.2019).
4. Дегтярьова І.О. Інструменти інноваційного розвитку регіону: зарубіжний та вітчизняний досвід застосування URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej11/txts/10diovdz.pdf> (дата звернення: 17.12.2018).
5. Красножон Н.С. Інноваційні пріоритети розвитку сегментованого регіонального ринку праці : монографія / за ред. М.В. Семикіної. Кіровоград : Поліграфічно-видавничий центр ТОВ «Імекс-ЛТД», 2013. 220 с.